

Prostitutionsenheten verksamheter och kunskaper

SOCIALTJÄNST- OCH ARBETSMARKNADSFÖRVALTNINGEN
PROSTITUTIONSENHETEN

Stockholms stad 2009

Texten i denna broschyr bygger på ett material som sammanställts av Lena Berg, fil. dr i sociologi. Lena Berg är anställd som forskare på Sociologiska institutionen vid Uppsala universitet och som kurator vid Järva Ungdomsmottagning i Stockholm.

Anna Jutterdal som var anställd som informatör på Prostitutionsenheten under 2009 har redigerat ovan nämnda text. Broschyren har kommit till med stöd av Preventionscentrum Stockholm som också är en enhet inom Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen.

Broschyren kan beställas hos: prostitutionsenheten@saf.stockholm.se,
08-508 25 501

Innehåll

Inledning	5
Prostitutionsenhetens verksamheter	6
Enhetens uppdrag och verksamhetsdelar.....	6
Hur arbetar Prostitutionsenheten?	7
Byråassisten – den klienten möter först.....	7
Uppsökarnas arbete.....	8
Spiralen – den medicinska mottagningen.....	8
Klienternas vägar till Prostitutionsenheten.....	9
Samtalsbehandling.....	10
Människohandel för sexuella ändamål.....	11
Kunskaper om personer som prostituerar sig	13
En heterogen grupp.....	13
Erfarenheter av omsorgsbrister.....	13
Avstängning.....	13
Önskan om att vuxna skulle ha frågat.....	14
Varför prostituerar man sig?.....	14
Betydelsen av att vara i eller ur prostitution.....	15
Avsaknad av egen sexualitet.....	15
Att leva med erfarenheter av prostitution.....	15
Kunskaper om brottsoffer för människohandel för sexuella ändamål	17
KAST – Köpare Av Sexuella Tjänster	18
Kunskaper om köpare av sexuella tjänster.....	19

Inledning

Prostitutionsenheten är en specialistverksamhet, inom Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen i Stockholms stad, med hög kompetens i prostitutionsfrågor. I den här broschyren får du ta del av enhetens arbete och kunskaper om prostitution och människohandel för sexuella ändmål.

Prostitution väcker ofta känslor hos människor och är ett ämne som debatteras i samhället. Tidigare har debatterna främst handlat om de som prostituerar sig. Men efter Kvinnofridsreformen 1998 och sexköpslagen som infördes 1999 har fokus även riktats mot efterfrågan – det vill säga köparna – som i och med att lagen antogs kriminaliserades.

Sexköpslagen var när den kom en mycket radikal lag. Aldrig tidigare hade ett land kriminaliserat sexköpare. Nu är det enbart Danmark av de nordiska länderna som inte har en lag som påminner om Sveriges. 2006 antog Finland en lag mot köp av sexuella tjänster när det gäller människohandel för sexuella ändamål. Norge införde 2009 en lag som är strängare än Sveriges, där även köp av sexuella tjänster utomlands är straffbart. Skälen till att lagarna har kommit till ser lite olika ut från land till land. I Sverige var införandet av lagen ett verktyg för att uppnå jämställdhet. Prostitution – där män köper sexuella

handlingar av kvinnor – sågs som ett uttryck för ojämställdhet. Sexköpslagen har påverkat stadens arbete med prostitution genom att stöd numera även riktas till personer som vill sluta köpa sex. I staden är det främst Prostitutionsenheten som arbetar med prostitutionsfrågor. I Sverige finns ytterliga två kommunala prostitutionsenheter i Göteborg respektive Malmö¹.

Enhetens arbete handlar om att söka kontakt med såväl sexköpare som med personer som prostituerar sig för att erbjuda stöd, samtalsbehandling och medicinsk rådgivning. Syftet med enhetens arbete är att erbjuda råd och stöd till personer vill sluta köpa respektive sälja sexuella tjänster.

I över tio år har enheten arbetat med uppsökande arbete i gatuprostitutionsmiljöer riktat till personer som säljer sexuella tjänster². Sedan 2004 har Prostitutionsenheten haft samtalskontakter med över 400 personer med prostitutionserfarenheter³. Under de senaste åren har arbetet även riktats mot köpare av sexuella tjänster. Enheten har under åren samlat på sig unika kunskaper om prostitution. De kunskaperna vill vi dela med oss av i denna broschyr samtidigt som vi kort presenterar hur enheten arbetar.

¹ Prostitutionsgruppen i Göteborgs Stad och Kompetenscenter Prostitution i Malmö stad.

² Uttrycken personer som säljer sexuella tjänster och personer som prostituerar sig har samma betydelse.

³ Med prostitutionserfarenheter menas i denna skrift personer som har erfarenhet av att sälja sexuella tjänster.

Prostitutionsenhetens verksamheter

I detta avsnitt presenteras kortfattat Stockholms stads mål när det gäller att minska prostitutionen. Här beskrivs också Prostitutionsenhetens uppdrag, verksamhetsdelar samt vilka målgrupper enheten vänder sig till.

Enhetens uppdrag och verksamhetsdelar

I Stockholms stad har kommunfullmäktige beslutat att staden ska arbeta för att minska prostitutionen, minska efterfrågan på sexuella tjänster och att människohandel för sexuella ändamål ska upphöra. I staden är det främst Prostitutionsenheten som arbetar med prostitutionsfrågor. Inom Prostitutionsenheten finns en medicinsk mottagning som kallas för Spiralen. Den medicinska mottagningen finansieras med bidrag från Stockholms läns landsting.

Enhetens arbete riktar sig till personer över 18 år, oavsett kön och sexuell identitet som har erfarenheter av att sälja eller köpa sexuella tjänster. Alla kommer frivilligt till enheten. Prostitutionsenheten har organiserat arbetet i fem verksamhetsdelar:

- Uppsökande arbete i kända prostitutionsmiljöer som riktar sig mot personer som säljer sexuella tjänster.
- Rådgivning och bearbetande samtalskontakter erbjuds

människor som säljer eller har sålt sexuella tjänster.

- Den medicinska mottagningen, som kallas Spiralen, erbjuder kvinnor undersökningar, provtagningar och medicinsk rådgivning hos barnmorska, gynekolog eller läkare. Män erbjuds läkarkonsultationer.
- Arbete med människor som utsätts för människohandel för sexuella ändamål.
- KAST – Köpare Av Sexuella Tjänster, erbjuder personer som köper sexuella tjänster och som vill sluta köpa sex rådgivning och bearbetande samtalskontakter.

På enheten arbetar bland annat en byråassistent, tre uppsökare, tre samtalsbehandlare, barnmorska, gynekologer och läkare. Förutom arbetet i de fem verksamhetsdelarna informerar enheten stadens och andra organisationers personal samt allmänheten i prostitutionsfrågor.

Hur arbetar Prostitutionsenheten?

Här beskrivs arbetet i enhetens olika verksamhetsdelar som riktar sig till personer som har olika former av prostitutionserfarenheter och Spiralens medicinska verksamhetsdel. Arbetet som riktar sig till köpare av sexuella tjänster beskrivs senare i broschyren. Först några definitioner.

Vad är prostitution?

Prostitution, eller köp av sexuell tjänst som det heter i lagen, är när en person mot ersättning skaffar sig tillfälliga sexuella förbindelser. Med ersättning menas när någon för pengar köper sexuella tjänster av någon annan, eller att en person ger något i utbyte för att få sexuella tjänster. (6 kap. 11 § brottsbalken)

Människohandel för sexuella ändamål

Människohandel för sexuella ändamål, eller trafficking, är i korthet när personer, oftast kvinnor eller flickor, tvingas eller vilseleds till att resa från sina hemländer till främmande länder där de övertalas eller tvingas att prostituera sig (FN:s Palermoprotokoll, artikel 3, 2000 och 4 kap. 1 a § brottsbalken). I västeuropeiska länder som Sverige finns en efterfrågan – där framförallt män köper sexuella tjänster av kvinnor. De som organiserar människohandeln vet var efterfrågan finns och transporterar kvinnor för prostitution till dessa länder.

Sedan 2002 är människohandel för sexuella ändamål ett brott i Sverige. Lagen omfattar sedan 2004 även människohandelsbrott som inte är gränsöverskridande. (Regeringens skrivelse 2007/08:167)

Enhetens klienter

Personer som enheten arbetar med kallas för klienter. Det är svårt att ge en gemensam bild av vilka som vänder sig till enheten – alla är olika och unika.

Klienterna är både kvinnor och män, men framförallt är de kvinnor med prostitutionserfarenheter. Majoriteten av klienterna uppger att de är heterosexuella men även homosexuella, bisexuella och transpersoner vänder sig till enheten. De flesta är födda och uppvuxna i Sverige. Men till enheten kommer också klienter med annan etnisk bakgrund än svensk. Åldersspannet bland dem är brett – från 18 år upp till 70 år. De har prostituerat sig olika länge, allt ifrån ett tillfälle till i 40 år. Flera har befunnit sig på olika prostitutionsarenor till exempel både i gatuprostitution och inomhusprostitution.

Byråassisten – den klienten möter först

När klienterna kommer till enheten är det byråassistenten som tar emot dem, hälsar välkomna och visar dem till väntrummet. Oavsett om klienten ska till Spiralen, den medicinska mottagningen, till en uppsökare eller samtalsbehandlare informerar byråassisten om vad enheten har att erbjuda. Byråassistenten ansvarar för enhetens kö av klienter som vill gå i bearbetande

samtal och för tidsbokningar till den medicinska verksamhetsdelen. Dessutom ansvarar byråassistenten för journaler och annat administrativt arbete.

Uppsökarnas arbete

Klienternas vägar till Prostitutionsenhetens verksamheter är många. En vanlig väg är via uppsökarna som möter framför allt kvinnor, men också män och transpersoner, som prostituerar sig på gatan.

Uppsökarna arbetar två kvällar/nätter i veckan på gatan där de presenterar sig och försöker skapa kontakt med personer som prostituerar sig för att möjliggöra ett första samtal. Det första samtalet handlar ofta om att berätta vad enheten kan erbjuda. Många tar emot erbjudandet om gynekologisk undersökning. De fortsatta kontakterna sker utifrån klienternas individuella behov.

Det kan ta flera år innan en person som säljer sexuella tjänster tar emot råd och stöd för att förändra sin situation. I första läget blir det viktigt för uppsökarna att agera samordnare om klienten vill ha mer konkret stöd. Det kan handla om att hjälpa till och boka tid hos enhetens barnmorska, ta kontakt med andra myndigheter, följa med och vara ett stöd vid möten

till exempel på andra myndigheter och organisationer. Alla erbjuds även samtalsstöd där man fokuserar på att främja klientens motivation att sluta prostituera sig.

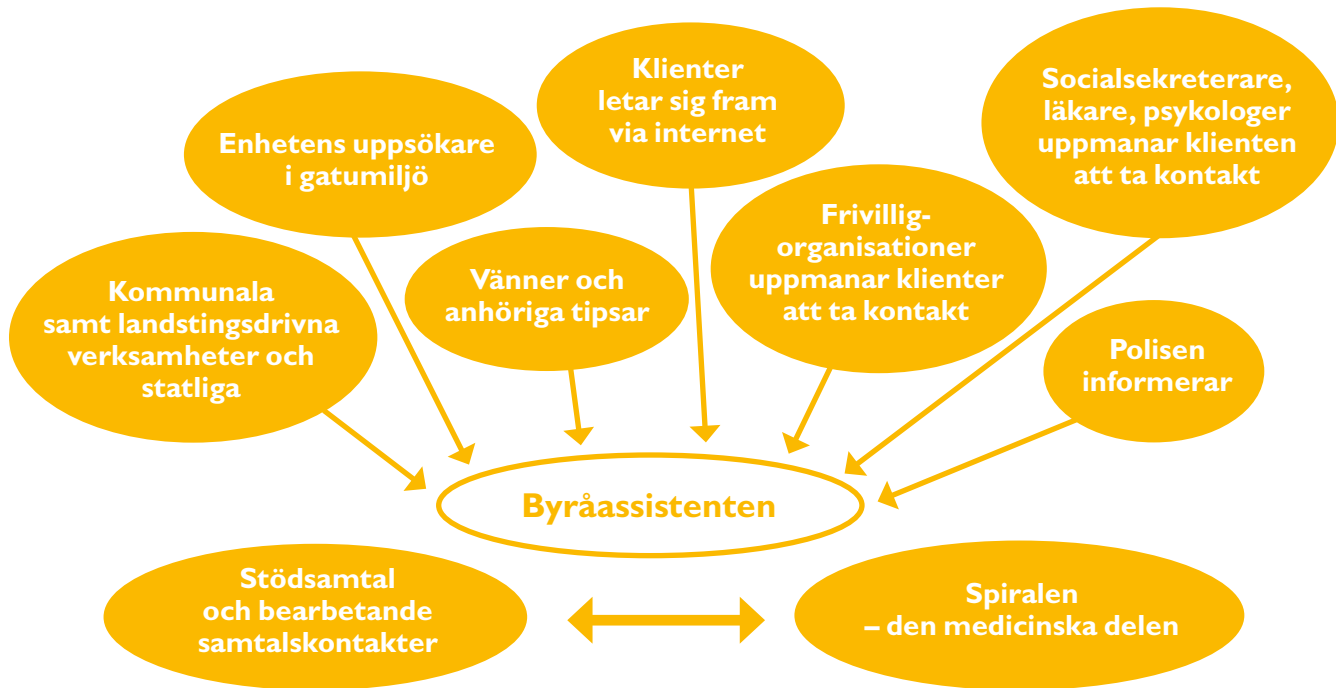
Internet är ytterligare en arena för uppsökarna

Enheten bedriver inte bara uppsökande arbete i gatuprostitution utan även på internet. Arbetet på nätet ser dock lite annorlunda ut. Enheten skickar ut enkla mejl med information till personer som annonserar på internet om att de säljer sexuella tjänster. Det uppsökande arbetet på internet leder också till att enheten håller sig uppdaterad om hur nätprostitutionen ser ut.

Spiralen – den medicinska mottagningen

Spiralen, den medicinska mottagningen, drivs med ekonomiskt stöd av Stockholms läns landsting. Till Spiralens barnmorska och gynekologer är kvinnor med prostitutionserfarenheter och/eller missbruksproblematik och/eller hiv välkomna. Spiralen vänder sig till en bredare målgrupp än övriga verksamhetsdelar på enheten. Det har visat sig att många kvinnor som missbrukar även har erfarenheter av att sälja sexuella tjänster. Samtidigt som Spiralen erbjuder utsatta grupper av kvinnor medicinsk rådgivning kan barnmorskan fånga upp kvinnor som

Klienternas vägar till Prostitutionsenheten

har prostitutionserfarenheter och länka dem vidare till enhetens andra verksamhetsdelar.

Hos barnmorskan och gynekologerna erbjuds kvinnor provtagning av hiv och andra sexuellt överförbara infektioner, cellprovtagning, graviditetstester, preventivmedels- och abortrådgivning, gynekologiska undersökningar samt samtal kring sexualitet och reproduktiv hälsa.

En gynekologisk undersökningssituation kräver alltid att barnmorskan har en stor känslighet. Det är viktigt att förmedla till klienten att det är hon som ”håller i taktpinnen”. De kan behöva ett flertal besök innan undersökning kan genomföras, speciellt de klienter som har erfarenheter av övergrepp eller prostitution. Ett viktigt syfte är att ge klienterna hopp om att kunna bryta ofta destruktiva livsmönster som riskerar att äventyra deras fysiska och psykiska hälsa.

På Spiralen arbetar även läkare och psykiatriker på konsultbasis. Till läkare och psykiatriker är även män med prostitutionserfarenheter välkomna. En av vinsterna med att även dessa yrkesgrupper finns på enheten, är att klienterna slipper gå till ett för dem nytt ställe för läkarkonsultationer. Dessutom kan samarbetet kring klienterna ske på ett effektivt sätt när flera yrkesgrupper finns under samma tak.

Samtalsbehandling

När klienterna tar kontakt med enheten kan de erbjudas individuella samtalskontakter över längre tid. Det övergripande syftet med dessa är att klienten ska få möjlighet att bearbeta sina prostitutionserfarenheter. Samtalskontakterna är strukturerade i den meningen att behandlare och klient ingår muntliga kontrakt om att träffas en gång i veckan, samma dag, samma tid och samma plats. Behandlaren och klienten kommer också överens om en målsättning för samtalskontakterna som utvärderas och omprövas varje termin.

Modellen för samtalskontakterna har utvecklats under tio år med utgångspunkt i klienternas olika problem, livserfarenheter, livssituationer och specifika behov. Samtalsmodellen består av fyra olika delar: relation, pedagogik, kognition och praktik. Relationen mellan behandlare och klient är grunden för att kunna vidareutveckla samtalen och för att en förändring ska kunna ske. Pedagogiken behövs för att behandlaren ska kunna förklara och normalisera känslomässiga processer. Kognition handlar om att klienten får lära sig förstå och hantera känslor och beteenden. Med praktik menas praktiska stödåtgärder som till exempel att behandlaren följer med klienten till arbetsförmedling eller socialtjänst. Följande teman tas upp i samtalskontakterna med klienterna: självkänsla, skam,

närhet/sexualitet, känslor, tidigare övergrepp/trauman, resurser/förmågor och gränssättning.

Människohandel för sexuella ändamål

År 2003 startade Prostitutionsenheten arbetet med att förbättra stödet till människor som varit utsatta för människohandel för sexuella ändamål. Tillsammans med andra myndigheter utarbetades en samverkansplan som bidrog till ett bättre omhändertagande för människor som utsatts för människohandel.

De som utsätts för människohandel är främst kvinnor. Förutom att stödja de kvinnor som påträffas inom människohandeln är enhetens uppsökare med när polisen gör tillslag mot exempelvis lägenheter där misstankar om att människohandel för sexuella ändamål förekommer. Syftet med enhetens närvaro är att erbjuda de brottsutsatta omedelbart stöd genom att ha ordnat ett alternativt boende, vara tillgänglig för samtalsstöd, hjälpa till med myndighetskontakter och med eventuellt återvändande till hemlandet.

Även här finns möjlighet att länka klienterna till andra delar inom Prostitutionsenheten, speciellt till den medicinska delen av enheten. Att länka kvinnorna till bearbetande samtal är svårare, dels på grund av språket, dels på grund av att klienterna sällan vill stanna i Sverige.

Under de senaste åren har inhemsk människohandel för sexuella ändamål uppmärksammats. Med inhemsk människohandel för sexuella ändamål menas att brottsoffret utnyttjas på människohandelsliknande sätt i sitt hemland. Det innebär att enheten även arbetar med kvinnor som är svenska medborgare som blivit utsatta för människohandelsliknande brott i Sverige.

Kunskaper om personer som prostituerar sig

Sedan 2004 har enheten haft samtalskontakter med över 400 klienter som har prostitutionserfarenheter. I klienternas berättelser om sina erfarenheter kan enheten urskilja återkommande teman. I följande avsnitt presenteras ett antal av dessa teman.

En heterogen grupp

Många tror att det är socialt utslagna personer som hamnar i prostitution. Enhetens erfarenheter är att personer som prostituerar sig kommer från alla samhällsklasser. De har olika etniska och religiösa tillhörigheter och olika sexuell läggning.

Det går inte att se utanpå vem som prostituerar sig. Både kvinnor och män säljer sexuella tjänster, till både kvinnor och män. Majoriteten av enhetens klienter är kvinnor som sålt sexuella tjänster till män.

Erfarenheter av omsorgsbrister

Något som är gemensamt för klienterna är att de berättar om uppväxtförhållanden som präglats av omsorgsbrister. Omsorgsbristerna kan ha tagit sig olika uttryck. Det kan handla om att de som barn blivit utsatta för psykiskt eller fysiskt våld

av närstående vuxna. Många har dessutom utsatts för sexuella övergrepp av någon vuxen de haft förtroende för.

Klienter kan ha vuxit upp utan gränser och strukturer som lett till att de som tonåringar och vuxna inte klarar av att sätta gränser gentemot andra människor eller att skydda sig själva. När gränser kring till exempel sexualitet varit flytande i barn- domen kan det leda till svårigheter med att sätta gränser gentemot andra senare i livet. Klienter kan till exempel berätta om att de har haft många sexuella kontakter redan i 12-13 års åldern och ställt upp på sex i utbyte mot till exempel sovplats, alkohol eller bekräftelse. (jfr. Abelson & Hulusjö 2008)

Vissa klienter har vuxit upp i familjer där det har förekommit missbruk. Förutom omsorgsbrister hemifrån har flera erfarenheter av utsatthet på andra arenor, ofta i skolan där mobbning och våld har hört till deras vardag.

Avstängning

Klienter som tidigt i livet varit utsatta för fysiska, psykiska och/eller sexuella övergrepp berättar hur de lärt sig separera sina känslor från de handlingar som de varit utsatta för. Att stänga av sig själv blir en överlevnadsstrategi för att kunna bemästra minnen som de har av övergreppen. Klienter kan

berätta om hur de använder strategin när de säljer sexuella tjänster genom att stänga av ”kroppen” för att klara av att prostituera sig.

Önskan om att vuxna skulle ha frågat

Klienter som började sälja sexuella tjänster mot ersättning i tonåren berättar om hur de har sökt stöd hos skolkuratorer, på ungdomsmottagningar och barn- och ungdomspsykiatri för att de har mått dåligt. De kan primärt ha sökt hjälp för att de inte klarat av skolan och/eller för att det inte fungerat hemma. Men de hade önskat att till exempel kuratorn på skolan skulle ha ställt tydliga frågor om sex och om de sålt sex mot ersättning. De berättar också om att de önskat att någon vuxen hade visat sig vara beredd på att lyssna till ungdomarnas, många gånger svåra, berättelser om sexuella erfarenheter.

Varför prostituerar man sig?

Prostitutionen kan till en början ha fungerat som en av många flyktvägar bort ifrån svåra känslor. Det kan handla om tomhetskänslor, ensamhet eller ångestkänslor som resulterar i destruktiva beteenden som till exempel prostitution.

Klienter kan också berätta om att de första gångerna som de sålde sexuella tjänster kändes spännande och förbjudna.

Samtidigt dröjde det inte länge förrän spänningen omvandlades till känslor av utsatthet.

Pengar kan också till en början vara ett motiv. Det finns berättelser där pengar fungerar som en tröst. Klienter kan beskriva förhållandet till pengarna som ”monopol-pengar”, som om att pengarna är låtsaspengar. Pengarna konsumeras snabbt upp. Ytterligare beskrivningar är att pengarna brinner i händerna. Med det menar klienterna att det är lätt att spendera pengarna på oviktiga saker som de egentligen inte behöver, men samtidigt svårt att köpa viktiga saker för pengarna, som mat till sig själv.

Kvinnliga klienter kan berätta om hur pojkvänner i heterosexuella förhållanden kan vara en orsak till att de började prostituera sig. Pojkvännen kan mer eller mindre tvinga kvinnan att sälja sexuella tjänster för att de ska ha råd med exempelvis droger. Pojkvännen kan även ha pressat kvinnan till att sälja sexuella tjänster som ett bevis för att hon älskar honom.

Eget missbruk kan vara ytterligare ett skäl till att klienterna började prostituera sig, men det är minst lika vanligt att prostitutionen kommer före drogerna. Flera berättar hur de har börjat använda droger för att klara av att prostituera sig – drogerna blir ett sätt att inte känna, ett sätt att hantera prostitutionen.

Betydelsen av att vara i eller ur prostitution

Beskrivningen av prostitution – varför klienterna befinner sig där, hur det är, hur klienterna mår – blir olika beroende på om klienterna är aktiva i prostitution eller har lämnat prostitutionen. Är han eller hon aktiv i prostitution kan beskrivningen präglas av att det är okej för dem att sälja sexuella tjänster. Men det finns också de som berättar att de vill sluta men inte vet hur de ska göra.

Har klienterna lämnat prostitutionen ges en mer enhetlig bild som präglas av beskrivningar om svåra upplevelser som prostitutionen medfört. De kan också berätta om att de haft en kaxig och tuff attityd utåt, när de sålde sexuella tjänster, för att slippa visa vad de egentligen kände inför att prostituera sig.

Avsaknad av egen sexualitet

Många tror att prostitution handlar om sexualitet eftersom den innefattar sexuella handlingar. Men klienterna som enheten möter berättar att prostitution inte handlar om deras egen sexualitet. Klienterna berättar snarare om en avsaknad av egen sexualitet både i själva prostitutionsakten och i deras privata liv. (Jfr. Boman m.fl. 2004)

Många klienter berättar att prostitution kräver att de separerar kropp och själ, tanke och känsla. Att ”stänga av sig själv”

fungerar som en psykologisk försvarsstrategi som hjälper dem att uthärda prostitutionen. (jfr. Höigård och Finstad, 1986) För andra klienter fungerar prostitution som ett sätt att stänga av minnen från tidigare övergrepp och trauman, vilket gör att de slipper känna av smärtsamma minnen. Andra berättar om att svåra prostitutionserfarenheter i sig leder till att de lär sig att ”stänga av” kontakten med kroppen.

Att stänga av kontakten med sin kropp får konsekvenser. En konsekvens kan vara ett ödelagt privat sexualliv. De vet inte vad de själva anser vara sexuellt lustfyllt. En helt avstängd sexualitet och framför allt kontakt med olust är exempel på teman som klienterna pratar om i samtalsbehandlingen på enheten.

Vändpunkter för att sluta prostituera sig

Att förändra sitt liv och sluta sälja sexuella tjänster är ofta svårt. Klienterna berättar om prostitutionen som ett ekorrhjul som de inte ser någon väg ur – det bara snurrar på av sig själv. Ju längre tid en klient har prostituerat sig desto svårare verkar det vara att sluta. Att sälja sexuella tjänster blir till en viss del en normaliserad del av livet.

Enhetens erfarenhet är att klienter berättar om olika faktorer som lett till eller varit en vändpunkt för att de slutat sälja sexuella

tjänster. Han eller hon kan berätta om personer i deras närhet, en granne, en farmor eller vän som visar att den vet om att klienten säljer sex utan att vara fördömande. Ett sådant möte kan vara vändpunkten för att denne ska sluta prostituera sig. Det finns också berättelser om klienter som lider och far väldigt illa av prostitutionen som leder till att de slutar sälja sexuella tjänster. Vissa berättar också om att de slutat när de fått barn. De som missbrukat droger kan berätta att när de slutade med droger så ledde det även till att de slutade prostituera sig.

Kunskaper om brottsoffer för människohandel för sexuella ändamål

Enheten har sedan 2003 arbetat med omkring 50 kvinnor som har blivit utsatta för människohandel för sexuella ändamål. De kommer till exempel från Estland, Ryssland eller Rumänien. De allra flesta brottsutsatta kvinnorna vill åka tillbaka till sina hemländer så fort som möjligt.

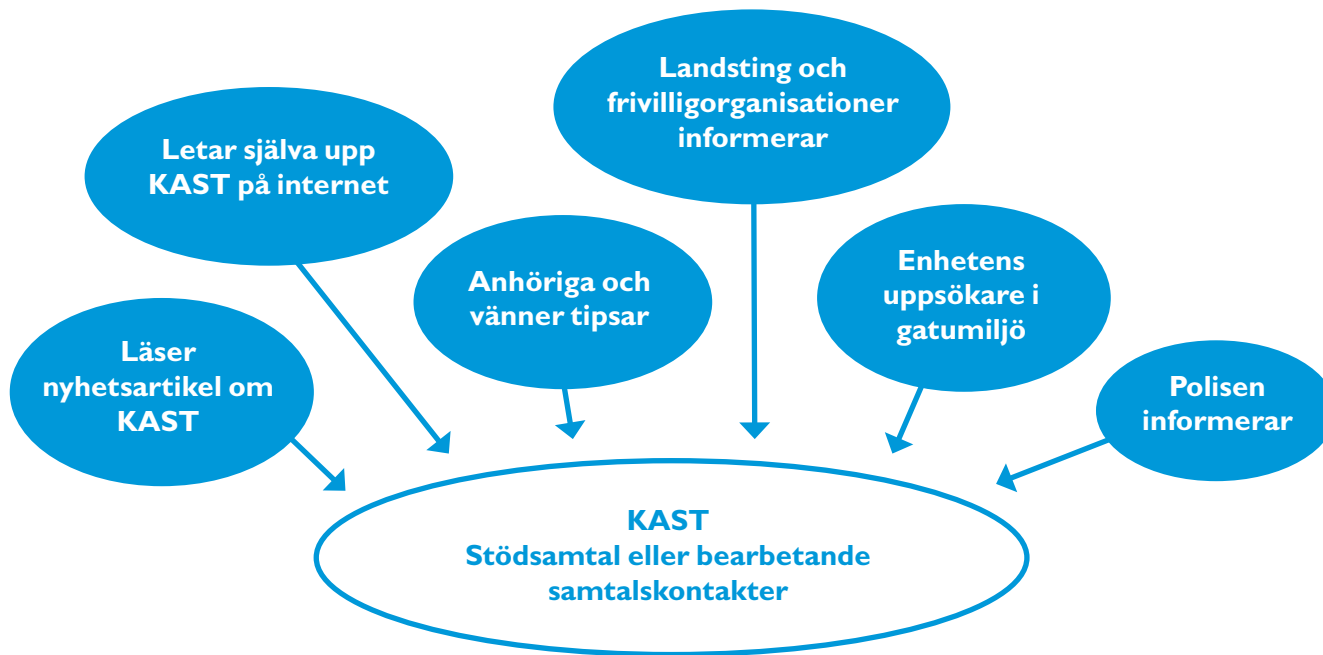
Gemensamt för de kvinnor som utsatts för människohandel är att de berättar om uppväxtvillkor som präglades av social missär där utsatthet och våld var en del av vardagen. Detta gör erbjudandet om att få komma till Europa och tjäna pengar till ett mindre dåligt alternativ än att stanna kvar i hemlandet.

Ibland har kvinnorna haft vetskap om att de förväntas prostituera sig i ett västerländskt land, medan andra inte har fått någon information alls om vad de förväntas att göra. Oavsett hur mycket information klienterna haft har de inte fått veta under vilka förhållanden och förutsättningar de ska prostituera sig. Det finns kvinnor som berättar att de har tvingats sälja sex till 50 sexköpare per dygn.

Kvinnorna berättar om kopplare som påstår att omkostnaderna för kvinnornas resa, boende och uppehälle blev högre än

de beräknade. Kvinnorna blir på så sätt skuldsatta till kopplaren under lång tid framöver. Om de inte betalar hotar kopplaren till exempel med att utsätta deras familjer och släkt för fara, vilket kan betyda mord. Många gånger har kvinnorna inte heller berättat för familjen om sin situation, vilket även kopplaren kan använda som påtryckning för att få kvinnorna att fortsätta prostituera sig. Samtidigt blir kopplaren ofta kvinnornas enda kontakt med det ”nya” landet, därmed utvecklas en oerhört komplex relation till kopplaren. Ofta är det den enda person som de träffar förutom köparna.

KAST – klienters vägar till enheten

KAST – Köpare Av Sexuella Tjänster

Tidigare har såväl diskussioner i media som arbetet med prostitution främst handlat om de personer som säljer sexuella tjänster: hur mår de, hur kan vi stötta dem? Sedan några år tillbaka har en förändring skett, fler blickar vänds mot dem som efterfrågar sexuella tjänster – köparna. Det är fortfarande framför allt män som köper sexuella tjänster av kvinnor. I det här avsnittet beskrivs enhetens verksamhet KAST (Köpare Av Sexuella Tjänster).

KAST i Stockholms stad startades år 2000 efter den modell som används i Göteborg Stad. KAST vänder sig till personer oavsett kön och sexuell identitet som köper sexuella tjänster och vill sluta köpa sex. De första åren erbjöds telefonrådgivning till köpare. Sedan hösten 2006 erbjuds köpare även stöd- eller bearbetande samtal.

De köpare som vänt sig till KAST har främst köpt sexuella tjänster av kvinnor som de tagit kontakt med på internet. Från och med sommaren 2009 satsar KAST på att även nå ut till personer som köper sex på gatan. Dels genom att söka upp köpare på gatan och dels genom att ta kontakt med köpare

som förhörts av polisen. Köparna får information om vad KAST kan erbjuda.

De köpare som tagit kontakt med KAST för att gå i bearbetande samtal, har fått information om KAST på olika sätt. De kan till exempel ha läst en nyhetsartikel om KAST, fått information av en polis eller på egen hand hittat information på internet. Därefter har de ringt eller mejlat till KAST för att boka en tid för samtal.

När klienterna tar kontakt med enheten kan de erbjudas individuella samtalskontakter över längre tid. Syftet med samtalskontakterna är att hjälpa klienten att sluta köpa sexuella tjänster. Samtalskontakterna är strukturerade i den meningen att behandlare och klient ingår muntliga kontrakt om att träffas en gång i veckan, samma dag, samma tid och samma plats. Samtalen äger rum i en strukturerad miljö där fokus ligger på klientens sexköp och utgår från klientens egen berättelse.

Kunskaper om köpare av sexuella tjänster

Sedan 2006 har drygt 25 män gått i samtalskontakter på enheten. Det innebär att enheten har mindre kunskaper om köpare än personer som prostituerar sig. Vi vill ändå delge teman som återkommer i klienternas berättelser.

Det gemensamma för de köpare som enheten har träffat är

att de alla lever under välordnade förhållanden. De är alla män som har köpt sexuella tjänster av kvinnor som de främst har tagit kontakt med via internet. De är mellan 25 och 65 år, födda och uppvuxna i Sverige. De flesta har arbete, välfungerande sociala nätverk och god ekonomi. Majoriteten av klienterna lever i familjer med fru/sambo och barn.

Det finns klienter som berättar att de köpt sex några få gånger. Andra kan berätta om att de köpt sex regelbundet under flera år. Gemensamt är att köpen ofta föregåtts av att de under en längre tid porrsurfat.

Klienter berättar om att de ofta känner skam inför att de köpt sexuella tjänster. De har inte berättat för anhöriga och vänner om sina sexköp. När klienterna kommer till KAST:s samtalsbehandlare är det ofta första gången de berättar för någon att de köpt sex. De är ofta rädda för att förlora anhöriga, vänner och arbete om de skulle få reda på sexköpen.

Klienterna anger olika skäl till varför de vill sluta köpa sexuella tjänster. De flesta vill sluta på grund av sin psykiska ohälsa. De har ofta ångest och känner stor skam över sexköpen. Ofta har beslutet att söka hjälp föranletts av att någon anhörig kommit på vad klienten gör. Det kan också vara så att klienter söker hjälp efter förhör hos polisen.

Vill du läsa mer om prostitution och människohandel för sexuella ändamål?

Brottsförebyggande rådets rapport om människohandel:
Sexuell människohandel En fråga om tillgång och efterfrågan:
www.bra.se

Regeringens handlingsplan mot prostitution och människohandel
för sexuella ändamål, *Skr 2007/08:167*, www.regeringen.se

Socialstyrelsens rapport: *Kännedom om prostitution 2007*,
www.socialstyrelsen.se

Unifems rapport: *Människohandel – en kränkning av
mänskliga rättigheter*: www.unifem.se

Prostitutionsenheten, Stockholms stad: *24 frågor och svar om
prostitution*: www.stockholm.se/prostitutionsenheten

Webbplatser:

Nationellt Metodstöd mot prostitution och människohandel:
www.nmtsverige.se

Kompetenscenter Prostitution, Malmö stad:
www.malmo.se/fast

Prostitutionsenheten, Stockholms stad:
www.stockholm.se/prostitutionsenheten

Prostitutionsgruppen, Göteborgs stad:
www.goteborg.se

Källor

Abelsson J. & Hulusjö A. (2008) *I sexualitetens gränstrakter – en studie av ungdomar i Göteborg med omnejd som säljer och byter sexuella tjänster*, Rapport nr 080515, Göteborgs stad, Social Resursförvaltning

Boman S. och Green E., (2004) *Sex på köpet? Reflektioner utifrån ett psykoterapeutiskt arbete*, RFSU, Stockholm

Brottsbalk (1962:700)

FN:s Palermoprotokoll, artikel 3, (2000)

Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål, Skr. 2007/08:167, www.regeringen.se

Höigård och Finstad (1993) *Bakgader – om prostitution, pengar og kjaerlighet*, Pax forlag A/S, Oslo

SOCIALTJÄNST- OCH ARBETSMARKNADSFÖRVALTNINGEN
PROSTITUTIONSENHETEN

